

BULLETIN

Oudheidkundig   Cultuurhisto-
risch   Genootschap   Landgraaf

Maart 1992.

nr. 1

8ste Jaargang.

EEN WOORDJE VAN DE VOORZITTER.

Dat ik nu al bijna 6 maanden ziek ben en daarvan 3 maanden in het ziekenhuis verbleven heb, had ik me voor enige tijd niet kunnen voorstellen. Toch is dat 't geval geweest en helaas is het nog lang niet zo dat ik zeggen kan dat ik nu genezen ben. Dat is trouwens het ergste van ziek zijn, als je niet weet of 't nog ooit beter wordt. Bij zo'n onzekerheid doet de steun van gezin, familie, vrienden en bekenden je erg goed. Zelfs kleine tekenen van belangstelling geven nieuwe moed. Van de zijde van de leden van het O.C.G.L. heb ik bijzonder veel steun gehad. Daarom zeg ik U allen van harte dank. Dat geldt voor degenen die me persoonlijk thuis of in het ziekenhuis opzochten maar ik dank ook de hele vereniging voor de vele briefjes, bloempjes, boeken enz. Ik dank ook vice-voorzitter Kuy1, die mij zo goed vervangen heeft.

Dank U wel.

Wiel Ringens.

H.A.J. Dortants
Eygelshovenerweg 25
6374 KB LANDGRAAF NL
Tel. 045-315315

OPGRAVING KASTEEL SCHAESBERG.

Op maandag 19 augustus 1985 begon, na een pauze van 14 dagen het laatste onderzoek op kasteel Schaesberg. Enkele weken eerder waren studenten van de Technische Hogeschool Delft, afdeling bouwkunde onder leiding van drs. Knook begonnen met een bouwkundig en archeologisch onderzoek.

Hoofdpdracht van het onderzoek was na te gaan of de fundamenten van het voormalig kasteel geschikt genoeg waren om de herbouw te kunnen dragen. Dit moet, zover mij bekend is, als positief beantwoord worden. Ook werd een archeologisch onderzoek ingesteld.

Reeds eerder had ik de opgraving bezocht, o.a. om er achter te komen of archeologische vondsten waren gedaan. Dit werd steeds ontkend. Reden waarom ik geprobeerd heb aan de opgraving deel te nemen.

Daar de studenten deze laatste week niet meer aan de opgraving deelnamen was de mogelijkheid open dat enkele hulpen hun plaats konden innemen.

Door bemiddeling van de heer Frans Engelen van de Archeologische Vereniging Limburg konden vier personen, die ook aan de opgraving van de Romeinse villa in Voerendaal hadden deelgenomen, bij dit laatste onderzoek op kasteel Schaesberg meehelpen. Het onderzoek gebeurde o.l.v. drs. Knook en twee assistenten (Ton en Joris).

Daar we bij het eerder onderzoek niet aanwezig waren geweest, was het heel moeilijk een juist beeld van de opgraving te krijgen. Daarbij kwam, dat op verschillende plaatsen: bij de hoeve, tussen de hoeve en het kasteel en op het kasteel tegelijkertijd onderzoek plaats vond.

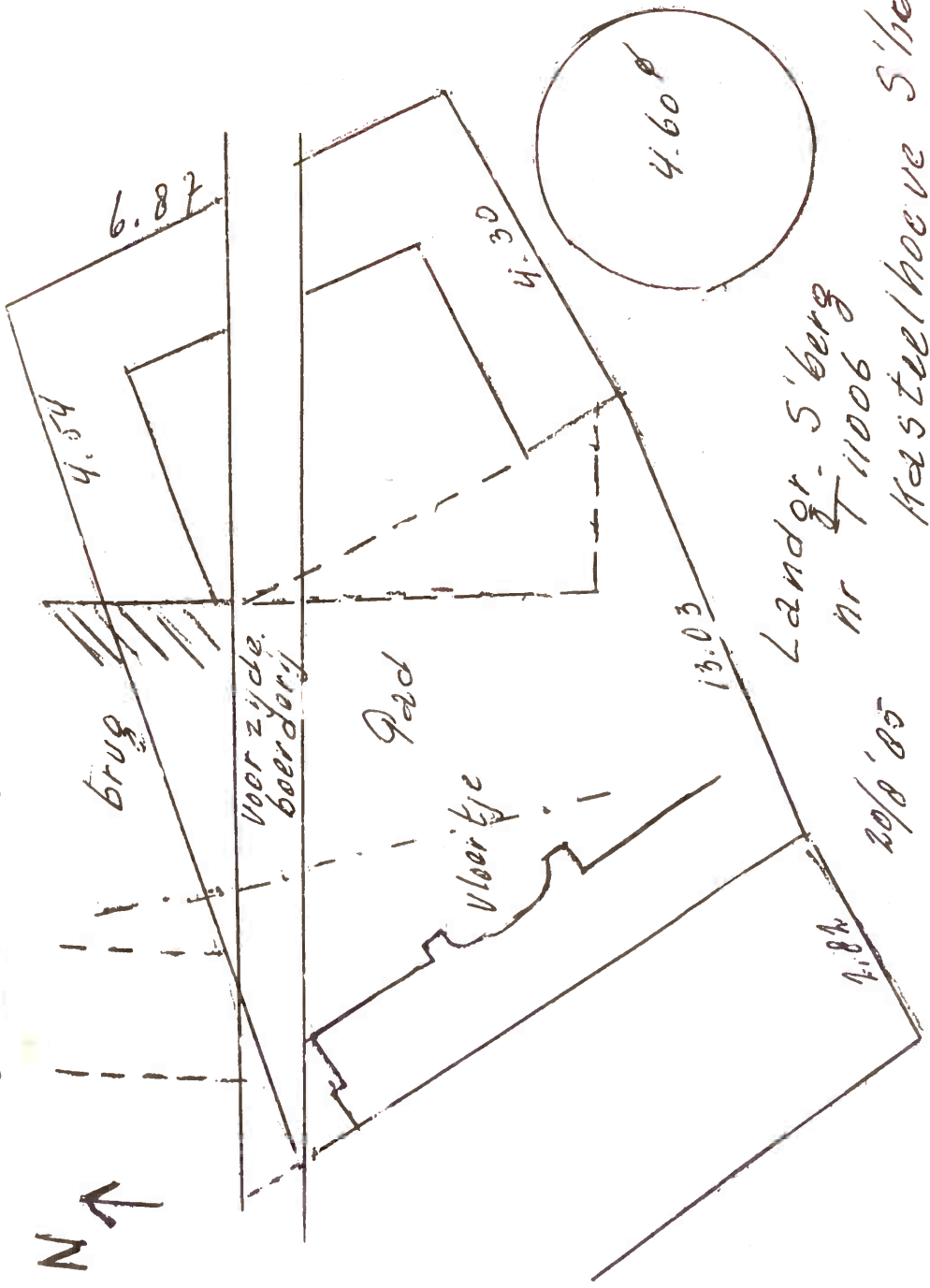
Zo werd diagonaal onder de voorzijde van de boerderij een omvangrijk fundament van een eerdere bebouwing blootgelegd. Hiervan zijn situatieschetsen en profielen opgetekend. Een bijkomstigheid was dat de bovenlaag van het terrein waar eens de hoeve lag bestond uit afvalmateriaal van een glasfabriek uit Heerlen. Tussen de hoeve en het kasteel waren machinaal twee gaten en een sleuf gemaakt. Deze waren enkele meters diep en werden aangeduid met de cijfers I, II en III.

Via de schoongekrabde zijprofielen konden een aantal waarnemingen worden gedaan.

In de sleuf was duidelijk een rivierbedding te zien. Doordat in gat III deze bedding weer te voorschijn kwam, kon geconcludeerd worden, dat hier een mean-

Fondamen ten onder hoede

N ↑

Landor. S'berg
 nr 11006
 20/8 '85
 Haastelhoeve S'berg

derende rivier was geweest.

In gat II werd op een hoger niveau dan de rivierbedding een laag overwegend dun hout aangetroffen. Alle takken wezen in de zelfde richting. De laag hout was van vroegere datum dan de rivier en zoals aangeduid, hoger gelegen. Tussen het hout lagen enkele dikkere knuppels. Wat is dit geweest?

Een omgevallen afscheiding komt door het ontbreken van dikkere delen hout moeilijk in aanmerking.

Een oplossing ligt niet direct voorhanden en kan helemaal niet of later gevonden worden. Voorlopig houdt men het op hout dat in het water gelegd is om soepel te worden. Denk maar aan wilgetenen. Het meanderend watertje liep vanaf het kasteeltje naar het noorden. Ook werden houten balken en dunner hout (Takkebossen) aangetroffen, die gediend hebben als oversteek.

Deze beschoeiing is ook van vroege datum. Hebben vóór de bouw van het kasteeltje hier reeds eerder mensen gewoond in een eenvoudige bebouwing? Hierover een volgende keer meer.

WIEL BECKERS.

*****

HET O.C.G.L. IS VAN PLAN ELK JAAR EEN BOEKWERKJE
UIT TE GEVEN BETREFFENDE LANDGRAAF.

DEZE SERIE ZAL GENOEMD WORDEN:
" KEN LANDGRAAF "

HET EERSTE DEEL IS THANS VERSCHENEN EN BEHANDELT
DE KRUISEN EN KAPELLEN IN LANDGRAAF.

OP DE JAARVERGADERING (DINSDAG 17 MAART ZULLEN WIJ
DIT BOEKJE PRESENTEREN.

DE PRIJS VOOR LEDEN BEDRAAGT F.12,50
VOOR NIET-LEDEN F.15,--

De korte klinkers . De dialect-uitspraak wordt telkens onderstreept.

- a uitgesproken als in het Ned. kat
bak=bak ziek=krank paspoort=pas
- e uitgesproken als in het Ned. pet
vet=vet, bakken=bek, feest=fes
- i uitgesproken als i in Ned. kip
wit=wit, kind=kink, zingen=zinge
- o uitgesproken als in het Ned. pot
hoofd=kop, schort=sjolk, los=los
- ó deze klank komt in het Nederlands niet voor.
de klinker wordt meer open, meer voor in de mond uitgesproken.
kort=kót, stom=sjtóm, korter=kóttter
- u uitgesproken als in het Ned. put.
put=put, klimmen=klumme, lukken=lukke
- ø uitgesproken als in het Duits: Köln.
Keulen=Kölle, zorg=zörg, morgen=mörge
- ü korte uu
kuiltje=külke, mondje=mülke, mensen=lūj, huisje=hūske, juist=jūs
- e de onbekletoonde klinker (sjwa) als in Ned. de
de=de, ze=ze, de e in witte, kanne .

Korte klinkers met naslag.

- eë komt in het Ned. niet voor.
paard=peëd, aarde=eëd, die=deë,
waarde=weëd, hij=heë, Heerlen=Heële
- uë komt in het Ned. niet voor.
veulen=vuële, voor=vuër, stro=sjtruë
molen=muële, kolen(groente)=kuël

Lange klinkers

- aa uitgesproken als in het Ned. zaal.
wel=waal, zaal=zaal, vat=vaat,
nat=naat, kaal=kaal, zwoerd=sjwaad
- ae uitgesproken als ai in het Engelse air, lucht
Hubert=Hubaer, nee=nae, beige=baesj
- ao uitgesproken als in het Engelse law, wet
Deze klank komt in Landgraaf maar weinig voor

zout= zoot, koud= kaod, kalf= kaof.

- ee uitgesproken als in het Ned. beest.
geit= Geet, tarwe= weet. leed= leed
stroop= zeem, jurk= kleed, reep= reep
- eu uitgesproken als in het Ned. deur
koeken= keuk, zoek= zeuk, doeken= deuk
stoelen= sjteul, zomen = zeume,
- ie uitgesproken als in het Ned. wie
krijt= kniet, ver= wied, tijd= tied,
fiets= fiets, grap= wiets, stier= sitier
- oe uitgesproken als in het Ned. koe
kuil= koel, kloek= kloek, zoemen= zoemme
weglopen= voetlope, bedriegen= sjoemmele
- oo uitgesproken als in het Ned. roos
doek= dook, goed= good, ik loop= ich loop
- uu uitgesproken als in het Ned. vuur
vuur= vuur, deur= duur. (ook vuër, duër)
- ieë de eerste= d'r ieësjte, beest= bieëš
zeven= zieëve, gebleven= geblieëve
- oeë toon= toeën, school= sjoeël, boon= boeën
wonen= woeëne, kronen= kroeëne, loon= loeën
- uuë vuur= vuuër, boontje= buuëntje
(meestal zal men deze klank slechts met één
u geschreven zien , dus deur= duër.
In ieder geval wordt er bij een open letter-
greep maar één u gebruikt! koning= kuëning
woning= wuëning, molen= muële, veulen= vuële
- i-j bij= bi-j knie= kni-j, wei= wi-j, zeef= zi-j
vrijen= vri-jje, geleden= geli-jje.
We kunnen hier de Ned. ij niet gebruiken,
we spreken de i en j afzonderlijk uit!
- ui uitgesproken als in het Ned. huis
hooi= huij, vreugde= vruid, (ich vruij mich)
- oa een stijgende tweeklank
Deze komt in onze omgeving heel veel voor;
in tegenstelling tot de voornoemde ao.
poort= poat, loten= loate, la= sjoat
kolen(stoekkole)= koale, schilderen= moale
dus nog eens: de oa is een tweeklank o-a
de ao is geen tweeklank, maar een lang ge-
rekte o .

ROMEINSE MUNT GEVONDEN.

Enige tijd geleden werd door ondergetekende in Rimburch een Romeinse munt gevonden. Op één kant van de munt staat een afbeelding van keizer Antoninus met baard. Langs de rand kan men de volgende tekst lezen; "M. Antoninus Aug. T.R. P XXIII - XXIX. Aan de andere zijde zijn alleen de letters PAX zichtbaar.

Keizer Antoninus, die regeerde van 138 tot 161 na Christus was de opvolger van keizer Hadrianus (117-138 na Chr.) Deze was behalve een uitmuntend regeerder ook een knap architect, een vaardig schilder, een smaakvol verzamelaar en een fijn-gevoelig dichter. Zijn grote liefde voor de Griekse cultuur en kunst had een Griekse invloed op allerlei gebied tot gevolg. Hadrianus opvolgers, de Antonijnen, voorstanders van een milde maatschappijstructuur, sluiten zich bij zijn opvattingen aan. De gemalin van Antoninus was Faustina. De munten met daarop de "kop" van de keizer, was een van de weinige mogelijkheden om het volk te laten zien hoe hun keizer er uit zag.

WIEL BECKERS.

*****

HEKWERK OP MONUMENT LANDGROAF.

Eind 1991 werd op het monument landgraaf een hekwerk geplaatst van ongeveer 70 meter lengte. Onze werkgroep archeologie heeft de gemeente Landgraaf hiervan schriftelijk op de hoogte gebracht. Omdat de wethouders de plaats niet konden vinden ben ik met een van hen naar dit hekwerk gaan kijken. Ook een ambtenaar die met de zaak te maken had vergezelde ons. Be-loofd werd dat de nodige maatregelen genomen zouden worden. Ook de Inspecteur Archeologische Monumentenzorg van de regio Zuidoost Nederland is later met mij naar de aantasting van het monument gaan kijken. Deze vond dat het een schande was; wat hier gebeurd is.

De inspecteur heeft geadviseerd dat de gemeente regels en voor-schriften moet maken zodat alle activiteiten rond het monument een stuk moeilijker worden. Dat zal nog wel wat duren daar we al jaren bezig zijn een monumentenraad in Landgraaf in te stellen. Intussen hebben we nog steeds geen schriftelijk bericht van de gemeente Landgraaf ge-kregen, dit was voor 15 febr, verzocht.

En zo vierden we het 10-jarig bestaan van de gemeente Landgraaf met 70 meter hekwerk op het monument, waar-aan de gemeente zijn naam te danken heeft.

*****

WIEL BECKERS.

HOELANG BESTAAT DE BEHOEFTE AL AAN EEN EIGEN MUSEUM?

In het begin van de zestiger jaren werden er op de Hereweg te Nieuwenhagen graafwerkzaamheden verricht voor de bouw van een nieuwe school. Het betrof hier de nieuwe huisvesting voor de uit 1907 daterende Aloysiusschool aan de Gatestraat. De school draagt thans de naam 't Startschot. Bij het graven van de kelder en fundamenten werden belangrijke Romeinse vondsten gedaan. Pastoor Meens, gedreven historicus als hij was, gaf hierover op 21 juni 1964 zijn visie op de voorpagina van de KERKKLOK. Daarbij ventileerde hij eveneens onverholen een van zijn diepste wensen: een 'KLEIN EIGEN MUSEUM'. Dat is nu 27 jaar geleden.

Het betreffende artikeltje kwam te voorschijn uit het persoonlijk archief van een van onze leden.

Wij hebben nu eindelijk ons eigen museum.

Desalniettemin lijkt het een goede zaak eens even stil te blijven staan bij de gedachte, dat het realiseren van bepaalde zaken vaak een lange aanloop behoeft. Bovendien zijn de oorspronkelijke initiatiefnemers soms moeilijk meer te achterhalen.

Was pastoor Meens een der eersten? Wie zal het zeggen?

M.Q., Sectie Genealogie en Streekgeschiedenis.

16e JAARGANG
Redactie-adres
Adres-bode

Van 21 juni t/m 28 juni 1964
Burg.Gijsenstraat 59, Tel. 2684
P.Reumkens, Burg.Loysonstraat

No.26
No.34

=====

OUDE NIEUWENHAGEN LIGT IN HEERLEN.

Als het waar is, dat de rijken onder de Romeinen die de stad Heerlen zijn ontvlucht, juist de mooiste plekjes in de omgeving uitzochten om er hun villa's neer te zetten, mogen wij blij zijn dat de nieuwe jongensschool op een van die mooie plekjes gebouwd wordt. Door toevallige omstandigheden is op deze plaats een graf met kostbare bijgaven gevonden. Helaas heeft zo goed als niemand van de inwoners van Nieuwenhagen ook maar iets van gezien. Een unieke gelegenheid om de tegenwoordige inwoners enige belangstelling bij te brengen uit de geschiedenis rond het jaar 200 van deze streek, heeft men later voorbijgaan; de jeugd van de school heeft er niets van gezien. Voorgoed ligt oud Nieuwenhagen in Heerlen. Maar tevergeefs wacht het daar op de bewoners van Nieuw-Nieuwenhagen.

GEEN PLAATS, GEEN GELD VOOR EEN KLEIN EIGEN MUSEUM?

Ook niet voor een etelagekast in de nieuwe school voor het bewaren en tentoonstellen van deze en van vroeger gevonden Romeinse voorwerpen?

Adieu dan maar verleden tijd van Nieuwenhagen!

Hopelijk zullen eventuele volgende vondsten niet hoeven te verhuizen naar Heerlen.

De Pastoor.

DE VIJVERS VAN STRIJTHAGEN.

De geschiedenis van het ontstaan van de vijvers van Strijthagen heeft alles te maken met zijn bewoners en waarvoor ze werden aangelegd.

Uit archeologische vondsten weten we dat in de Romeinse tijd in Strijthagen mensen gewoond hebben. Ook zijn door leden van de werkgroep archeologie van onze vereniging reeds herhaalde malen prehistorische stenen werktuigen gevonden op een hoger gelegen gebied vlak bij de vijvers.

De tot nu toe oudste schriftelijke vermelding van vijvers in relatie met Strijthagen vinden we in een verdelingsakte van het jaar 1535. Johan Judenkop ontvangt dan naast andere goederen, de onderste en overste hof met de vijvers.

In 1554 is de tekst in de akte waarin de nalatenschap van deze Johan weer gedeeld wordt veel uitvoeriger.

De familie Schaesberg en de familie Imstenrade staan dan als erfgenamen vermeld met respectievelijk "huess en hoff zoe Strijthaghen" en "de overste hoff".

In het kort komt het hierop neer dat Strijthagen meer dan één vijver toegewezen krijgt en blijkt de Overste hof twee vijvers te hebben.

Ook op de eerst gedrukte topografische kaart uit 1603 staat bij "Strithaghen" het woord "Viuiet" vijver aangegeven.

Meer gegevens kan men vinden in het artikel van E. Ramakers in "Het land van Herle" (XXXV-1985) okt./ dec. nr. 4.

*****

HET JAARBOEK 1990 IS NOG BEPERKT VERKRIJGBAAR.
DE PRIJS BEDRAAGT VOOR LEDEN F.12,50 .
VOOR NIET-LEDEN IS DE PRIJS F.15,-- .

Al op de eerste gedrukte kaart van dit gebied staat Strijthagen met een vijver aangegeven. Kaart van het hertogdom Limburg van Aegidius Martini (1603) naar een uitgave van 1606. (GA Maastricht, coll. Cremers; foto: Harrij Paping, Maastricht).

HET JAAR VAN MAAND TOT MAAND.

We beginnen het nieuwe jaar met het ophangen van de kalender die dit jaar het getal 1992 na de geboorte van Christus vermeldt. Althans volgens de Gregoriaanse jaartelling welke door Paus Gregorius XIII op 15 oktober 1582 is ingesteld. In de niet Rooms Katholieke landen is deze telling soms veel later ingevoerd.

De almanak geeft dag na dag de naamdagen aan welke bij velen van geen betekenis meer zijn. Enkele gebruiken zijn nog wel bekend of worden onbewust in praktijk gebracht. Veel gebruiken of feestdagen komen tijdens een gesprek in herinnering en dan zegt men: "Och jao, dat is waar och".

De kalender en de daarbij behorende naamgeving, welke indertijd door de geleerden uit Rome zonder computer werden berekend, mag men een knap stukje werk noemen. Alleen de niet katholieken waren niet zo overtuigd, of was dit omdat het uit Rome kwam? In Frankrijk heeft na de revolutie (1789) een tijd lang de republikeinse tijdrekening bestaan. Men begon weer bij het jaar 1. Niets mocht aan de Christelijke kalender herinneren. Niet de zondag maar de tiende dag werd de rustdag. Een 9-daagse werkweek en het nieuwe jaar begon op 22 september als Vendémiaire (wijnmaand).

JANUARI

Bij ons geldt januari (louwmaand) als jaarbegin. Het oude bijgeloof dat in de nieuwjaarsnacht met veel lawaai de boze geesten kunnen worden verjaagd, (wij deden dit met een carbid donderbus,) zet zich tegenwoordig onbewust voort met luid en duur geknal, Ook de door de schooljeugd op school (voor de gelegenheid met een nieuwe kroontjespen) geschreven Nieuwjaarsbrief aan de ouders behoort tot het verleden. Op de dagen tot Driekoningen -zo meende men- konden de Nieuwjaarswensen uitgesproken worden bij familie, vrienden of kennissen. Een veel gebruikte veelzeggende spreuk in onze omgeving was:

Gelukziefig Neujaar, mit der kop voal hoar.

D'r monk vol teng en ing waffel in gen heng.

In deze spreuk zit eigenlijk alles opgesloten, van gezondheid tot voldoende brood.

Brood en wijn komen eigenlijk in veel spreuken, bijbelteksten of gebruiken het hele jaar door aan de orde. (Een mooi iets om na te gaan)

De wafel een gebruikelijk nieuwjaarsgebak werd vroeger op of in het fornuis gebakken (soms met alle gevolgen vandien). Bijna ieder gezin bezat een wafelijzer. Het deeg of beslag werd tussen de twee ijzerplaten geknepen, daarom dat dit gebak ook wel "kniepkeukskes" genoemd werd..

Tot Driekoningen trokken veel kinderen van huis tot huis om dit gebak te vergaren. In Limburg een verboden of ongebruikelijke bezigheid. In Duitse katholieke gebieden ziet men veel de huiszegen (C.M.B) met krijt boven de huisdeur geschreven. Hier waren de kinderen geweest hetgeen men met de beginletters der Driekoningen aangaf.

De 13de dag na Kerstmis de zg. JOELTIJD (zonnedenfeest) was eigenlijk op 6 jan. of op de zondag erna afgesloten. Maar velen maakten er nog een dagje bij die alras werd aangegeven als de Verloren Maandag om zodoende een vaste plaats op de kalender onder de naam "Koppermaandag te verwerven. Op zondag voor de Verloren Maandag wordt in de kerken gelezen uit "Lucas II". Het verliezen en terugvinden van Jezus in de tempel. Dit kan ook invloed hebben uitgeoefend op de benaming "Verloren Maandag".

"Mit dreikeuninge lenge de daag inne haneschrei". Dit geeft aan dat het een kwartier gaans langer licht blijft. Een af stand waarop men een haan hoort.

17 januari Antonius Abt. patroonheilige van de slagers en grondlegger van het monnikwezen. Met veel folkloristische gebruiken verbonden en steeds met een varken afgebeeld. Men deed er goed aan om het op die dag gezegende brood aan het vee te geven ter voorkoming van onheil en veeziekten.

22 januari. H.Vincentius patroon van wijnboeren, geboren in Saragossa (ca.302) wordt geprezen voor zijn heldhaftig geduld en daarom door God gesterkt in zijn lijden. Om goede wijn voort te brengen is eveneens een engelengeduld noodzakelijk. Daar nog bij de hulp van boven zodat het weer een handje meehelpt. Een weerspreuk is: "Voor goede wijn, regen op Sint Vinzijn." In onze streken met minimale wijnbouw waren vroeger in elk dorp Vincentius verenigingen welke als doel hadden de allerarmsten en noodlijdende medemensen te steunen of te helpen naar een betere toekomst. De meer bedeeden in de parochie meenden dan ook hun afgedragen kleding af te staan aan de heldhaftig geduldigen die ploeterden om het hoofd boven water te houden. Er was dan ook de spreuk: "Went der boer wien drinkt en der pas-

toer bottermilk, dan steke ze alletwië nit in ee gezonk vel"

29 Januari.

Franciscus van Sales was Bisschop van Geneve en alom bekend als predikant en schrijver. Hij stierf in 1622. In zijn tijd verwekte hij sensatie door te verklaren dat heiligheid geen monopolie was van geestelijken of kloosterlingen. Naar men meent heeft men hem hiervoor tot patroonheilige van de journalisten en schrijvers aangenomen. Zijn houding geeft aan niet te schrijven of spreken volgens de wens van de broodheer.

31 Januari.

Johannes (Don Bosco) patroon van dansers, acrobaten en leerjongens. Patroonheilige van de Parochie Lauradorp. Hij leefde in Italië en bekommerde zich om de jeugd en hun toekomst o.a. organiseren van spelen en het geven van onderricht.

Februari.

Sprokkelmaand. In het Latijnse werkwoord verstaat men onder "Februaire": reinigen. Dit reinigen komt vooreerst voor door al het ongerief bij elkaar te sprokkelen of te beginnen met de grote schoonmaak.

Ook het feest van Maria Lichtmis (2 februari) heeft iets met "reinen" te maken. De officiële naam voor dit feest luidt "Zuivering van de moeder Gods". Volgens de Joodse wet moest een vrouw, die moeder geworden was veertig dagen na de bevalling een rituele zuivering ondergaan. Tot voor kort was deze "Kerkgang" geleid door een priester in de katholieke kerk ook nog in gebruik. Maria Lichtmis, de dag dat de kaarsen (licht) worden gewijd. Dit in voorbereiding op:

3 Februari. Sint Blasius, Bisschop in Armenië werd rond het jaar 316 ter dood veroordeeld. Hij zou een kind dat een visgraat had ingeslikt en dreigde te stikken van de dood hebben gered. Als patroon tegen hals en keelziekten wordt nu nog in veel kerken met gekruiste kaarsen de Blasius zegen gegeven.

4 Februari.

H. Veronica. Patrones der fotografen. Op de lijdensweg naar Golgotha bracht zij de Heer vertroosting door zijn bebloed aangezicht met een linnen doek te betten. Het gelaat van Christus bleef op de zweetdoek afgedrukt.

5 Februari.

H. Agatha. Patrones van glasblazers, vuurwerkmakers en klokkengieters. Zij leefde in de 3de eeuw en stierf op de brandstapel. Volgens de legende bedwong zij met haar sluier vulkanische uitbarstingen waaronder vuur. Werd aldus patrones van werklieden welke met vuur omgaan.

9 Februari,

H. Apollonia. Patrones van de tandartsen en tandtechnici. Zij was een martelares tijdens de periode van Keizer Decius (ca. 249). Haar werden de tanden uitgerukt om haar te dwingen haar geloof af te zweren. Vandaar patrones van de tandartsen.

Op de dag van vandaag krijgt men enkele keren in een levensloop nieuwe tanden, zonder hulp in te roepen.

14 Februari.

Valentinus. Deze priester werd te Rome rond het jaar 269 op gruwelijke wijze ter dood gebracht, doch bleef trouw aan zijn geloof. Zo worden op Valentijnsdag geschenken gewisseld tussen personen die (nog) niet op moeder- of vaderdag voor zoiets in aanmerking komen. Dus eigenlijk de dag voor verliefden en verloofden om op deze wijze aan de genegenheid en trouw uitdrukking te geven. Dit gebruik is uit de Engelstalige landen naar ons overgewaaid.

Maart.

Lentemaand. Het nieuwe leven kondigt zijn komst aan in de vorm van het "het word lente". De blijde boodschap voor jong en oud. Het voelt anders. De knoppen van het struikhout barsten al meer en meer..

Maar ook de weerspreuk: "Maart roert zijn staart" is soms een gegeven.

Dit jaar de carnavalsdagen 1-2-3 Maart.

Vastenavond, de avond voor de vasten om in een vrolijke bui de laatste dagen van de winter te slijten.

Tevens zich te wapenen tegen de komende vastentijd en de serieuze dagen ter voorbereiding op Pasen.

Carni-vale of vlees-vaarwel ofschoon de Germanen geen matigheid in eten en drinken erop nahielden. Het woord carnaval kan ook afgeleid worden van "Carna" een zwaarlijvige Romeinse godin en bestuurster van

hart, nier, lever en ingewanden. Om deze godin te eren kon men niets beters doen dan lachen, eten en drinken.

Dat de Christenen Vastenavond houden in eer en deugd, wie zal daar tegen zijn. De onechte carnavalvierders menen soms dat op die dagen alles mag.

Het Limburgse gebak op die dagen zijn de "Nonnenvotten". De naam is minder smakelijk dan het baksel zelf en slaat op een onsmakelijk gedraaid product.

Het aan Bachus offeren - zo meent men - brengt vreugde en plezier. Offert men te veel dan geeft dit een ellendig gevoel. Hieruit mag men concluderen dat Bachus twee gezichten heeft.

2de Woensdag van de maand maart is de gebruikelijke biddag voor het gewas.

19 Maart

H.Jozef. Patroonheilige van de timmerlieden en meubelmakers en bruidegom van Maria en pleegvader van Jezus. Een feestdag voor zijn naamgenoten de "Joepen". Werd vroeger iemands naamfeest gevierd, tegenwoordig is dit meestal de verjaardag. Toch ziet men in de bloemenzaken wel eens naamkaartjes bij een bloemstukje.

24 Maart.

H.Gabriël. Patroonheilige voor postbode en filatelie. Het was nl. de aartsengel die de blijde boodschap bracht aan Maria. Zoals deze Heilige brengen de postbodes eveneens goed of slecht nieuws aan de geadresseerden.

Veel gebruiken over het hele jaar zijn samen met de daarvoor verantwoordelijke Heiligen reeds geruime tijd in de WAO of uit de roulatie.

Bij herkeuring werden diverse gebruiken opnieuw belicht en doorverwezen naar de AOW of zijn simpel bij de crematie in rook opgegaan.

Het zal mij niet verbazen als in de hemel een behoorlijk aantal werkeloze heiligen op onze samenleving neerzien.

Ha.eR.

*****